

zera, zatim samo Jezero, rijeka Morača do ušća Cijevne u nju, zatim sama Cijevna do Gusinja i dalje planinski predjeli prema Bosni.

Turci nijesu nikada zadobili naznačene krajeve Crne Gore i nijesu nikada u čestim osvajačkim pohodima na Crnu Goru uspjeli da raspolažu isključivo i neposredno ni najmanjim dijelom sadašnje teritorije Crne Gore, a da ne povrijede već postojeće isključivo pravo raspolaganja. Crnogorci su uvijek branili i čuvali svoju zemlju sa tolikom hrabrošću da Turci nijesu nikada mogli suštinski da pretenduju na ono što Crnogorci posjeduju, a da se ne ogriješe o pravo i sve uslove propisane međunarodnim pravom.

Turske pretenzije na Crnu Goru nijesu zasnovane ni na ugovorima, ni na osvajanju, ni na zakonu, niti na osvajanju jedne strane i namjernom prećutnom ustupanju druge strane, i ne možemo im dati nikakav značaj ni važnost.

Crnogorci su se, naprotiv, održali:

a) Na svojoj teritoriji branili su se i ratovali protiv svakoga ko je stvarno prijetio da ugrozi njihovo političko postojanje i uvijek su pripremali ozbiljnu zaštitu od mogućnosti takve opasnosti.

b) Koristili su koliko je moguće na svojoj teritoriji sva prirodna bogatstva, kao i sve stvari zajedničke ljudskom rodu...”

*Jan Vaclik (boravio na Cetinju od 1858 – 1867.),
češki publicista, nacionalni i politički radnik*

“Očeličenog tijela i duha ovaj narod je slavno položio, zaslugom dinastije Petrovića, teški stoljetni ispit, pa su oči cijelog učenog svijeta sa divljenjem bile uprte prema ovom malom velikanu. Za nagradu dato mu je novo ime na osnovu utočišta u koje se sakrio i u kome je tako visoko izrastao tako da se sa svih strana vidio: - Crnogorac. U Crnu Goru je došao kao poraženi i proganjeni Zećanin, a sada se pobjedonosno vraća u Zetu kao Crnogorac.”

“Prvi crnogorski kapelnik bio je Čeh po imenu Šulc, od ljudi uobičajeno zvani “Šulac”. On je Crnoj Gori komponovao oficijelnu himnu (Ubavoj nam Crnoj Gori). Odatkde je otišao već prije mnogo godina, kada je knjaz rasformirao muziku, i u inostranstvu bijedno okončao.

Godine 1879. je ideja o crnogorskoj kapeli ponovo oživljena, i to ponovo zaslugom Čeha, gospodina Vimera, dvadesetpetogodišnjaka, apsolutna praške orguljaške škole, čiji ga “grb” (znak) na kapi, oblika lire, označava kao “crnogorskog knjaževskog kapelnika”.

... Vimer je postao kapelnik – a da nije imao niti nota, niti instrumenata, pa čak ni – vjerujte! – muzičara! Bio je general bez vojske, bankar bez para, vladar bez podanika, bio je papa među Kinezima! Dakle, preuzeo je na sebe vrlo osjetljivu ulo-